SVASTIK

ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ

ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਭਾਰਤੀ
ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਗਿਆਨ ਦੀ ਇੱਕ ਯਾਤਰਾ

ਭਾਗ 1

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕਈ S&T ਡੋਮੇਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਵਾਇਤੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਰਵਾਇਤੀ ਅਭਿਆਸ ਮਨੁੱਖੀ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਸਾਡੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਨਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸੀਐਸਆਈਆਰ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਗਿਆਨ/ਅਭਿਆਨਾਂ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੋਜ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ਸੀਐਸਆਈਆਰ) ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਐਸਆਈਆਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ (CSIR-NIScPR) ਨੂੰ ਨੋਡਲ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਤੇ @NIScPR_SVASTIK ਰਾਹੀਂ SVASTIK ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹੋ।

SVASTIK

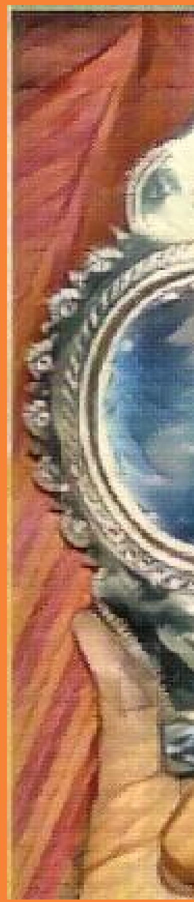

ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ

ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਗਿਆਨ ਦੀ ਇੱਕ ਯਾਤਰਾ

ਖੰਡ -1

ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ: 13 ਨਵੰਬਰ 2024

ਸਲਾਹਕਾਰ
ਪ੍ਰੋ: ਰੰਜਨਾ ਅਗਰਵਾਲ

ਮੂਲ ਸੰਪਾਦਕ
ਡਾ: ਚਾਰੂ ਲਤਾ
ਡਾ: ਪਰਮਾਨੰਦ ਬਰਮਨ

ਖਾਕਾ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ
ਰਘੁਲ ਐਮ ਆਰ
ਮੋਮਿਤਾ ਮਜ਼ੂਮਦਾਰ

ਅਨੁਵਾਦ
ਸ਼ਾਇਰਾ
ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ

ISBN: 978-81-980754-9-9

CSIR-NIScPR
New Delhi - 110012 | www.niscpr.res.in

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ

ਸੱਤ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਅਮੀਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨਾਲ, CSIR-NIScPR ਅੱਜ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਖੋਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸਥਿਤੀ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੰਸਥਾਨ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ।

CSIR-NIScPR ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 16 ਪੀਅਰ-ਸਮੀਖਿਆ ਵਾਲੇ ਖੋਜ ਰਸਾਲੇ ਛਾਪ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। CSIR-NIScPR ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਇੰਡੀਅਨ ਜਰਨਲ ਆਫ਼ ਟ੍ਰੈਡੀਸ਼ਨਲ ਨਾਲੇਜ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਰਵਾਇਤੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਜਰਨਲ ਹੈ। CSIR-NIScPR (ਪਹਿਲਾਂ NISCAIR) ਦੀ ਸਮਾਰਕ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਲੜੀ ਵੈਲਥ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੌਦੇ,ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਆਦਿ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ, ਉੱਦਮੀਆਂ, ਪਲਾਂਟ-ਆਧਾਰਿਤ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ, ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਤਿਆਰ ਗਣਨਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਮਾਨਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ CSIR ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਣ ਕਾਲ ਤੇ, CSIR-NIScPR ਨੇ ਬ੍ਰਾਂਡ ਨਾਮ/ਟੈਗਲਾਈਨ "SVASTIK" - ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਮਾਜਕ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ-ਆਧਾਰਿਤ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਅਭਿਆਸਾਂ/ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਗਿਆਨ ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੋ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨ ਹੋਵੇ, ਹੁਣ ਤੱਕ 70 ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 17 ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟਵਿੱਟਰ, ਫੇਸਬੁੱਕ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ, ਅਤੇ ਲਿੰਕਡਇਨ @NIScPR_SVASTIK ਨਾਮ ਨਾਲ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਕਰੂਸੇਡਰ, CSIR-NIScPR ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਤੱਕ, ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਤੱਕ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ SVASTIK ਤੇ ਇਸ ਫਲਿੱਪ ਬੁੱਕ ਦੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਵੰਡ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ CSIR-NIScPR ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਗਿਆਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

CSIR-NIScPR ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਖੋਜ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਸਟੀਅਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ NIScPR ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ SVASTIK ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਲਈ NIScPR ਟੀਮ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰੋ: ਰੰਜਨਾ ਅਗਰਵਾਲ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ

ਸੀਐਸਆਈਆਰ-ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪਾਲਿਸੀ ਰਿਸਰਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

SVASTIK

ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਰਵਾਇਤੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨਾ

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲਿੰਕ ਅਤੇ QR ਕੋਡ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ SVASTIK ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਅਰਨਮੁਲਾ ਦੇ ਧਾਤੂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ

ਕੇਰਲ, ਭਾਰਤ

ਅਰਨਮੁਲਾ, ਕੇਰਲਾ ਤੋਂ ਹੈਂਡਕ੍ਰਾਫਟ, ਹੈਂਡਹੇਲਡ ਮੈਟਲ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਲੋਹਾ ਬਣਾਉਣਾ

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਭਾਰਤ

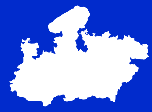

ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤਕਨੀਕ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਅਗਰੀਆ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਖੋਰ-ਰੋਧਕ ਲੋਹੇ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

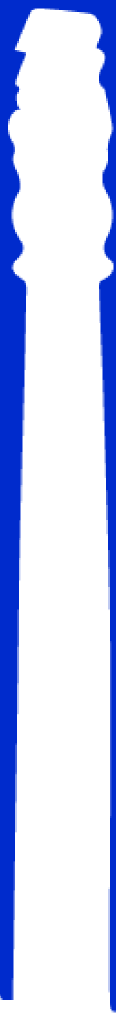

ਆਰੀਆਭੱਟ

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਕਲਾਸੀਕਲ ਯੁੱਗ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਭਾਰਤੀ ਗਣਿਤ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ

ਹਲਦੀ

ਸੋਜਸ਼, ਸ਼ੂਗਰ, ਹੇਮੋਰੋਇਡਜ਼ ਦੇ ਇਲਾਜ ਅਤੇ
ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ
ਚਮਤਕਾਰੀ ਜੜੀ ਬੂਟੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਸੀਆਈਐਮਏਪੀ ਕਲਮੇਘ

ਸੀਐਸਆਈਆਰ-ਸੀਆਈਐਮਏਪੀ
ਯੂਪੀ, ਭਾਰਤ

ਇੱਕ ਸੀਐਸਆਈਆਰ-ਸੀਆਈਐਮਏਪੀ ਨੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੱਛਣਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਕਲਮੇਘ ਆਧਾਰਿਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਕੋਲਾਖਰ

ਅਸਾਮ, ਭਾਰਤ

ਸੂਰਜ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਕੇਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਆਹ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਖਾਰੀ ਘੋਲ, ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸਾਮੀ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਮੋਟਾ ਅਨਾਜ

ਛੋਟੇ-ਬੀਜ ਵਾਲੇ ਘਾਹ ਜਾਂ ਅਨਾਜ ਜੋ ਕਿ
ਮਾਮੂਲੀ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਦੇ ਹਨ

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਜੋਹਾ ਚੌਲ

ਅਸਾਮ, ਭਾਰਤ

ਅਸਾਮ ਦੇ ਦੇਸੀ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਚੌਲ

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਸਾਂਬਾ ਮੋਸਨਮ

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਭਾਰਤ

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੇਸੀ
ਹੜ੍ਹ-ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਚਾਵਲ ਦੀ ਕਿਸਮ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਸ਼ੁਲਬਾ ਸੂਤਰ

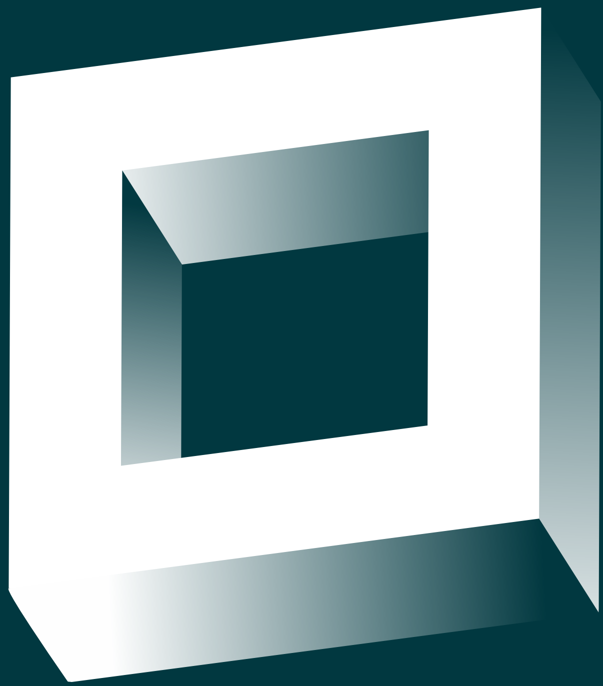

ਯੱਗ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੈਦਿਕ ਵੇਦੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼। ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਜਿਓਮੈਟਰੀ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਅਮਰੂਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਖਾ ਝੁਕਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ

ਅਮਰੂਦ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਅਭਿਆਸ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਫਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਉਪਜ, ਅਤੇ ਅਮਰੂਦ ਦੇ ਫਲ ਦੀ ਵਾਢੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੈ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸੈਰ

ਇੱਕ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਅਭਿਆਸ, ਜਿਸਨੂੰ ਮਰਾਠੀ ਵਿੱਚ 'ਸ਼ਤਪਾਵਲੀ' (ਦੇਵਨਾਗਰੀ: शतपावली) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 100 ਕਦਮ ਤੁਰਨਾ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਮੌਰਿਅਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਲੋਜੀ

ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਹਾਈਡ੍ਰੋਲੋਜਿਕ ਅਤੇ ਹਾਈਡ੍ਰੌਲਿਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਤਰੱਕੀ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਰੋਲੂ

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਬੀਜ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦੇਸੀ ਰੇਨਗੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਭਾਰਤ

ਉੱਨਤ ਸਿੰਚਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪਾਂਡਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਸ਼ਹਿਦ

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਆਯੁਰਵੇਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਈ
ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਲਦੀ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਵਰਤੋਂ

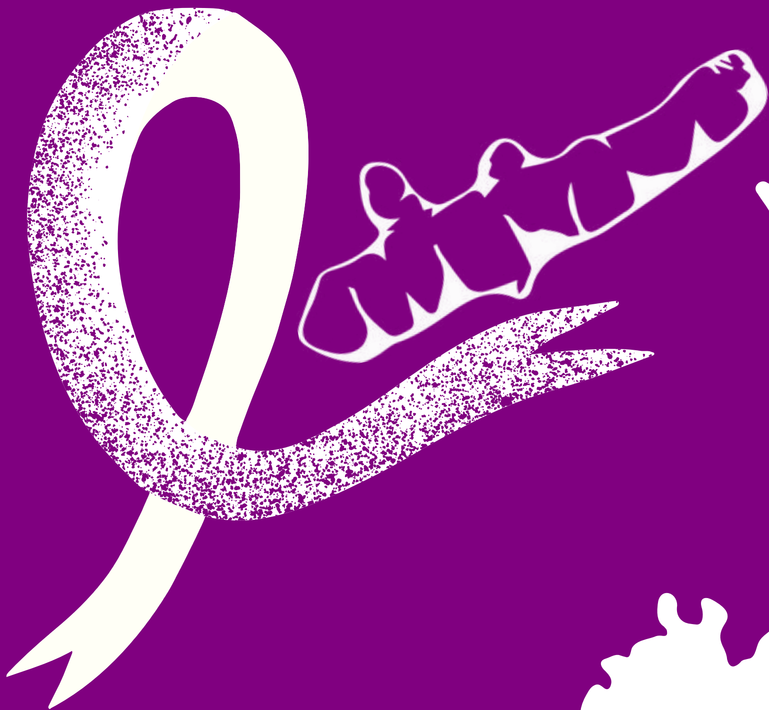

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਸ਼ੂਗਰ, ਜ਼ਖ਼ਮ, ਸੋਜ ਅਤੇ ਟਿਊਮਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ
ਹਲਦੀ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਵਰਤੋਂ।

ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਭਾਰਤ

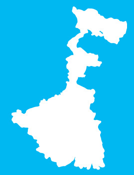

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਨਿਰਮਾਣ ਉਦਯੋਗ
ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧਿਆ-ਫੁੱਲਿਆ ਹੈ।

ਰਾਮੱਪਾ ਮੰਦਰ

ਮੁਲੁਗੂ
ਤੇਲੰਗਾਨਾ, ਭਾਰਤ

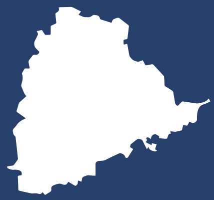

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਇੱਕ ਯੂਨੈਸਕੋ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਸਾਈਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਦਾ ਇੱਕ 800 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਭੂ-ਤਕਨੀਕੀ ਅਜੂਬਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਦੀਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕ

ਪੋਇਟਾ ਭਾਤ

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਕਮਰੇ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਪੱਕੇ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਗੈਰ-ਅਲਕੋਹਲ ਖਮੀਰ ਵਾਲਾ ਚੌਲ।

ਫਰਮੈਂਟੇਸ਼ਨ

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 7,000-8,000 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਰਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਹੈ।

ਜੀਵਮਰੁਥਾ

ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੈਵਿਕ ਤਰਲ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਹੱਡੀ ਸੈਟਿੰਗ

ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਦਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਵਾਈਆਂ, ਪੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਤੇਲ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਵੀਡਿਓ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

SVASTIK

ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਰਵਾਇਤੀ
ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨਾ

twitter.com/niscpr_svastik

facebook.com/niscprsvastik

instagram.com/niscpr_svastik

linkedin.com/company/niscpr-svastik

youtube.com/@NIScPR-SVASTIK

സ്വസ്തിക്

ಸ್ವಸ್ತಿಕ್

स्वस्तिक

স্বস্তিক

سواستیک

SVASTIK

ஸ்வஸ்திக்

SVASTIK

ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਮਾਜਕ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਗਿਆਨ

bit.ly/svastik
@niscpr_svastik
svastik@niscpr.res.in

ਇੱਕ ਸੀ.ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ ਪਹਿਲਕਦਮੀ

ਨੋਡਲ ਲੈਬ: ਸੀਐਸਆਈਆਰ-ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪਾਲਿਸੀ ਰਿਸਰਚ (ਨਿਸਪਰ), ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

978-81-980754-9-9